האשה נקנית פרק ראשון קידושין

י.

מודה לענין קנס. תע"ג דלענין קטלא לא חשיב לה כבעולה לענין קנס בשאינה ארוסה מודה דכולהו משלמי: **לבדו.** קלא ימירא הוא דהא כתיב (דברים כב) ונערה לא תעשה דבר: **שניסס שוים.** כני עונשין למעוטי גדול הבא על הקטנה: **אי סברא.** דבעל עושה בעולה שלא כדרכה כו' מנלן:

אחילם ביאה קונה. בחירוסין: **אי נמי לכהן גדול.** אם מותר לקדש בביאה לי אמרת מחילת ביאה קונה מוחר ואם סוף ביאה קונה נמצאת בעולה משעת הערלה שלא לשם קדושין ואסירה ליה דכתיב (ויקרא כא) בתולה מעמיו יקח: **ביאה אירוסין עושה כו'.** המקדש בביאה מי הוא הך ביאה כגאוסין או איה אלא בשאר אירוסין: **ואינו יורשה כו'.** דקי"ל (יבמות דף כט:) אשה ארוסה לא אוכל ולא מיעמא לה מתה אינו יורשה ואינו מיפר נדריה בלא אביה: **ומקבל את גיטה.** אם גירשה בעולה מן האירוסין בעודה נערה: **פירות.** מנכסים הנופלים לה מבית אבי אמה: **קפני.** קידושי ביאה והדר תני נשאת אלמנה בביאה לאו נישואין עבדי: **כי קפני נשאת אשארא.** אלכסף ושטר לאין עושין נשואין אבל ביאה לעולם אימא לך דנשואין עושה: **מקדשת בביאה.** מדעת האב אבל פחות מכאן כגון אלבע בעין[1] ואינה ביאה: **קנאה.** ואם רוצה להוציאה מוציאה בגט: **וחייבין עליה משום אשת איש.** אם קיבל בה אביה קדושין: **ומטמאה את בועלה.** כשהיא נדה שנעשת ימים כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו:

אמר רבי זירא מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי מאי שנא מקטלא שאני התם דאמר קרא [1]ומת האיש אשר שכב עמה לבדו ורבנן האי לבדו מאי עבדי ליה מיבעי להו [2]לבדתני' [2]ומתו גם שניהם עד שיהיו[3] שוין כאחד דברי ר' [3]אושעיא רבי יונתן אומר [4]ומת האיש אשר שכב עמה לבדו ורבי יוחנן האי סברא מנא ליה אם כן נכתוב קרא בעולת איש מאי בעולת בעל ש"מ תרתי: איבעיא להו תחילת ביאה קונה או סוף ביאה קונה נפקא מינה בגון שהערה בה ופשטה ידה וקבלה קדושין מאחר [5]אי נמי לכהן גדול דקא קני בתולה בביאה מאי אמר אמימר משמיה דרבא [6]כל הבועל דעתו על גמר ביאה: איבעיא להו ביאה נשואין עושה או אירוסין עושה [7]נפקא מינה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה אי אמרת נשואין עושה יורשה ומיטמא לה ומיפר נדריה ואי אמרת אירוסין עושה אינו יורשה ואינו מיטמא לה ואינו מיפר נדריה מאי אמר אביי ת"ש [8]האב זכאי בבתו בקדושיה בכסף בשטר ובביאה [9]וחכאי במציאתה ובמעשה ידיה [10]ובהפרת נדריה [11]ומקבל את גיטה [12]ואינו אוכל פירות בחייה נישאת יתר עליו הבעל [13]שאוכל פירות בחייה קתני ביאה וקתני נישאת כי קתני נישאת אשארא אמר רבא [14] תא שמע

[15]בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה [16]ואם בא עליה יבם קנאה [17]וחייבין עליה משום אשת איש [18]ומטמאה את בועלה לטמא

עד שיהיו שניהם שוין. פי' הקונטרס כני עונשין למעט גדול הבא על הקטנה ולא נהילא דהא מנן בפ' יולא דופן (נדה דף מד:) ומייתי לה בסמוך בת ג' שנים ויום אחד כו' וקא אמר אם בא עליה אחד מכל הערוות האמורות בתורה מומתין על ידה שנמצא דגדול הבא על הקטנה חייב ואע"ג דקטנה לאו בת עונשין היא ויש מפרשים דהיינו דהתם אתיא כרבי יוחנן דפליג אדרבי [19]אושעיא ודוחק הוא וכ"ת פי' עד שיהיו שניהם במיתה אחת ולאו בני עונשין אלא מילתא ואפילו גדול הבא על הקטנה חייב אם הם שוים בקטנה וקאי אמילתיה דר"מ דאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סו:) גבי נערה המאורסה דר"מ סבר נערה ולא קטנה וחכמים אומרים נערה אפילו קטנה בשמעע ובעא מיניה רבי יעקב בר אחא מרב בא על קטנה המאורסה לרבי מאיר מהו לגמרי ממעטינן לה או מסקילה ממעטינן לה אבל מחנק לא וקאמר התם מסתברא דלגמרי ממעט לה דאי ס"ד מסקילה ממעט לה אבל חנק חייב והא בעינן שניהם שוין כלומר באותה מיתה שאם היתה גדולה בסקילה ולפירוש זה ניחא דבעי התם רבי יעקב בר אחא בא על קטנה המאורסה לרבי מאיר מהו דוקא בארוסה מיבעיא ליה משום דאינן שוין במיתה אבל בנשואה ליכא למיבעי שהרי מיתתו בחנק ואם היתה גדולה היתה נמי בחנק ושניהם שוין במיתה אבל בפ"ה קשה אמאי מיבעי ליה בארוסה עפי' מבנשואה ומיהו י"ל כיון דמתו גם שניהם כתיב בנשואה פשיטא ליה דפטור אבל בקטנה ארוסה מיבעיא ליה דס"ד דחייב וקאמר עד שיהיו שניהם שוין כלומר דאפילו ארוסה נמי הוא פטור לפי שאינם בני עונשין וקשה לריכא התם אמורא דנפקי מלתא דר"מ דחייב בחנק מהאי קרא דכתיב ומת האיש אשר שכב עמה לבדו ובני התם לר"מ האי ומתו גם שניהם [20]לר"מ מאי עביד ליה ומאי בעי לוקמא בנשואה כדפי' וי"ל דניחא ליה [21]לאתא לדחוק לאוקמי מתניתין דיולא דופן (נדה דף מד:) אפילו כר"מ: **כל** הבועל דעתו על גמר ביאה. מימה דבפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) [22] יליפין דאשה נקנית לבעלה בהערלה אחיא קיימה קיימה (23) בעריות והערלה הייגו אמילתא דאם הכא מסיק דסוף ביאה קונה ואומר דשב"א דכי אמרינן הערלה קונה הייגו בשלא עשה כי אם הערלה ופירש מיד דמוכח שלא היה בדעתו לקנות בגמר ביאה אבל הכא מיירי שגמר ביאתו דאז לא קני בהערלה כיון שדעתו על גמר ביאה[24] והלשון מוכיח דקאמר כל הבועל ולא קאמר כל המערה[25] והריב"ס מירץ הא דנקנית בהערלה הייגו במפרש שרוצה לקנות בהערלה[26] אבל בסתם דעתו על גמר ביאה ור"מ מירץ דאחרי שנתרצתה הערלה כגמר ביאה אם כן כל מקום שמזכיר ביאה בהערלה קאמר וה"ק תחילת הערלה קונה לו בסוף הערלה[27] קונה ולמ"ד (שם) הערלה זו הכנסת עטרה דשייך בה תחלה וסוף ורבינו נסים גאון מירץ דהכא דיבמות מיירי אחר קדושין דע"י אותה הערלה הוי בנשואה כמו חופה דלאחר קדושין וקשה לפירושו דקיימה קיימה גבי קדושין כתיב ולא מיירי בחופה כלל[28]: **ומקבל** את גיטה. יש להסתפק אם יכול האב לקבל גט לבתו קטנה משנשאת ונראה למורי הר"ר יאקב דמשנשאת אין האב יכול לקבל לה גט ואפילו היא קטנה ומביא ראיה מהא דתנן[29] בירושלמי במסכת תרומות בפ"ח[30] דהכי תנן התם האשה שהיתה אוכלת בתרומה ואמרו לה מת בעלך או גירשך וכן העבד שהיה אוכל בתרומה וכו' רבי אליעזר אחיי קרן יחומש רבי יהושע פוטר וקאמר עלה בגמרא ניחא מת בעלך גירשך מי לא ידעה רבנן אמרין כמשנה ראשונה שכן אוכלה בת ישראל אוכלת בתרומה ואביה מקבל גיטה ור"א אומר אפילו מיתה כמשנה אחרונה[31] תפסר שאמרה לו התקבל לי גיטי במקום פלוני והיה לו להביאו בי' ימים ומצא סוס רץ והביאו בה' ימים והשתא מדמיתין לאוקמי כמשנה אחרונה וכגון שאמרה התקבל וכו' ולא מוקי לה בנשואה כשהיא קטנה ואביה מקבל את גיטה משמע דמשנשאת אף כי היא קטנה אין אביה מקבל גיטה:

וחייבין עליה משום אשת איש. פ"ה אם קיבל בה אביה קדושין ויש לתמוה אמאי אינו עריין וחייבין עליה משום אשת איש והא קתני

קיפה אם בא עליה אחד מכל הערוות שבתורה מומתים על ידה ואשת איש בכלל דכמוכח פרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף סט.) אפילו בהמה דאיתא פרק ד' מיתות (שם נה:) בשמעתא דתקלה וקלון ונראה לר"י דקאי אאם בא עליה יבם קנאה וקא משמע לן דקונה קנין גמור וחייבין עליה אף מדאוריתא דסד"א דלא קניא אלא מדרבנן כדאמר (יבמות דף סח.) עשו ביאתה בן ט' כאמאר בגדול דממעטינן לה לקמן בפירקין (דף יט.) מאשר יגלה את אשת איש פרט לאשת קטן ה"נ נעשה ביאה בקטנה כאמאר בגדול קמ"ל ומיהו קשה דבפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף סט.) אייתי מהך דהולכין בדיני נפשות אחר הרוג דאי לא אזלינן אחר הרוג ניחוש דילמא אילונית היא ואתעבר דהכי לא קדיש והשתא כיון דאאם בא עליה יבם קאי הוא ליה למימר אדעתא דהכי לא ייבם וכ"ת דאקדושין דאחיו שמת קאי ולהכי קאמר אדעתא דהכי לא קדיש (31) והשתא מאי נ"מ אפילו אדעתא דהכי קדיש מ"מ מאי למיפרך אמאי מייבים משום אשת איש והא אילונית לאו בת ייבום היא דכתיב (דברים כה) אשר תלד פרט לאילונית[32] לכן נראה לפרש דחייבין עליה משום אשת איש בין אאם בא עליה יבם בין אאשת איש דעלמא קאי וחידוש הוי דקאי נמי אאם בא עליה יבם דמסיפא דאם בא עליה א' מכל הערוות כו' לא הוה שמעינן דמהיא לא משמע אלא דוקא א"א והתם פריך מהא דמחייבין משום אשת איש והכ"ר דוד מירץ דאינו עריין למיתני וחייבין עליה משום אשת איש לאשמועינן דסיפא דמומתים על ידה ר"ל דאף הבהמה אם היא באה על האשה נהרגה על ידה הבהמה דאי לא תני אלא הא דמומתים על ידה ה"א היינו דוקא עריות דומיא דא"א אבל הבהמה לא אבל האשה דתנא ברישא (ד) וחייבין עליה משום אשת איש א"כ סיפא דקתני מומתים על ידה אשמועינן חדוש דאף אותן עריות אלא דמיין לא"א כמו הבהמה אמרינן נהרגת. ופע"ע תוס' יבמות נז: ותוס' סנהדרין נה:):

לגמרי הערואתו לקנין אלא דמבעי ליה אי מתחיל הקנין מתחלת הערואה ויכול כ"ג לקדש בביאה או דילמא בסוף הערואה מתחיל הקנין ואין כה"ג מקדש בביאה שכבר השיר הבתולים קודם גמר הערואתו שאז מתחיל הקנין. תוס' טוך ועי' ריטב"א. ת"ל כי יקח ובעולה משמע ביאה דבתר קידושין כדאיתא בשמעתין (לעיל ט:). רשב"א. ז. [דתנן] בית דין של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה. כתובות נו. ז. דחייבים עליה משום א"א קאי אמתקדשת בביאה ולא ביבם ואיצטריך לאשמעינן וכו'. תוס' טוך.

מסורת הש"ס

(1) סנהדרין סו: ערכין ז, ב) [כנס"י טפ שניסס ושם ליתא "מתחד". וכ"ג מרש"י ותוס', וכ"ה בסנהדרין וערכין, ולפנינו כנדפו"ר], ג) [ל"ל ילפינן], ד) כתובות מו: סס: לעיל נ: [תוספתא דקוטה ספ"ב], ה) [נדה מג.], ו) סנהדרין נה: סט. נדה מד: יבמות מז:, ז) [נדה מד ע"ב], ח) [ל"ל ילפינן], ט) [ר"ל מ"ש ים למחוק. (רש"ס)], י) [ר"לנמ"ש ים למחוק. (רש"ס)], כ) [נוסס ד"ה אשה], ל) [ל"ל דאיתא. (רש"ס)], מ) [הלכה ה], נ) [יבמות כד ע"ב], ס) [נדל"ל דאטעה עלמו לא ישא משום טעולה].

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

מודה רבי. דכי אמר רבי דביאת אחר שלא כדרכה הויא כבדרכה, ה"מ לענין מיתה אבל לגבי קנס כולהו משלמי. אית דמפרשי כל העשרה שבאו עליה שלא כדרכה. ואע"ג דאמרינן [כתובות ס. ב] הנאת שכיבה חמשים, הנאה יש לו אע"פ בשלא כדרכה, דהא אף לדידה אמרינן בהאי פרקא [להלן כב. ב] מאן לימא דלית לה הנאה דלמא אית לה הנאה כדאמרינן [שם] גבי שפחה כנענית תקנה בביאה. והר"ם כתב בנערה בתולה פ"א (ה"יח, עי"ש) שאינו משלם קנס אלא כדרכה, נראה שפירש כולהו, כל הבאים עליה כדרכה אחר אלו משלם קנס, ונראה דלא גרס כולהו. והכי נרסינן פרק אלו נערות [כתובות ס. ב] אמר רבי זירא אלו באו עליה שנים אחד כדרכה ואחד שלא כדרכה יאמרו בעל שלמה חמשים בעל פגומה חמשים, פי' אחד כדרכה [אחר] שבא עליה [אחר] שלא כדרכה, ופי' בעל פגומה, זה שנמצאת פגומה שהרי נבעלה שלא כדרכה, ואילו בעל שלמה כלומר שלא בא עליה אדם מעולם אף שלא כדרכה ישלם (קנס) [חמשים]. מיהו דבר פשוט דאף בא עליה שלא כדרכה חייב האונס לקחתה וקרינן ביה ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. דגרסינן ביבמות פרק הבא על יבמתו [נט. א] אמר רב נבעלה שלא כדרכה פטולה לכהונה מתיב רבא ולא תהיה לאשה אשה הראויה לו פרט לאלמנה לכהן גדול, היכי דמי אלימא בכדרכה מה איריא אלמנה תיפוק לי דהויא לה בעולה, פי' דאונס) עצמו לא ישא בעולה אלא שלא כדרכה ומשום אלמנה אין משמש בעולה לא [אלמא הא אחר חייב לקחתה]. שוין. בני עונשין. [אלמא הא אחר חייב לקחתה] למעוטי גדול הבא על הקטנה. **תחלת ביאה.** היא הערואה והיא נשיקת אבר. **סוף ביאה.** היא גמר ביאה והיא הכנסת כל האבר. **קונה.** אשה להיות ארוסה. **ופשטה ידה.** דאי סוף ביאה קונה מקודשת לשני ואי תחלת ביאה קונה מקודשת לראשון. **לכהן גדול.** אם רשאי לקדש אשה בביאה. אי אמרת תחלת ביאה קונה רשאי לקדשה בביאה, דבשעת קדושין בתולה היא, ואי סוף ביאה קונה אינו רשאי דבשעת קדושין בעולה היא. על גמר ביאה. והא דגרסינן ביבמות פרק הבא על יבמתו [נה. ב] אשה לבעלה דמקניא בהערואה מנין, אתיא קיחה קיחה. אלמא אשה מקניא בהערואה דהיינו תחלת ביאה. תירץ בעל הלכות דהתם מיירי שפירש ואמר שדעתו לקנותה בהערואה והכא מיירי בסתמא. ורבינו נסים תירץ דהא והא בסתם, והכא איירי בקנין דאירוסין והתם איירי בקנין דנשואין, דומיא דיבמה שמקודשת מקדושי אחיו, הכא נמי מיירי שקדשה ואח"כ בא עליה לשם נשואין, ואם הערה בה קנאה לאיותה אשתו נמורה. וכן תירץ הרי"ף ביבמות. והר"ם כתב שני התרוצים בפ"ג [ה"ה] ובפרק יריד [ה"א]. וכי תימא מגלן דביאה דבלא חופה גמרא, תריץ דתניא בפרק נערה שנתפתתה [כתובות מח. ב] סתם חצר דידה ללקן סתם חצר דידה לשם נשואין, אלמא ביאה בלא חופא גמרא. ואי קשיא לך הא דתניא בסוטה פרק ארוסה [כד. ב] תחת אישה פרט לארוסה ושומרת יבם, למה לי חיפוק לי שקדמה שכיבה בועל לבעל, כגון שבא עליה ארוס בבית אביה, דכוותה גבי שומרת יבם שבא עליה יבם בבית אביה, שומרת יבם קרית לה האמר רב קנה לכל, כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה. ואי אמרת דביאה דאחר קדושין קנה לכל, כדשני ליה שבא עליה ארוס, לתוביה ארוסה קרית לה. (חירץ) [תרוץ] אחר אמרינן דביאה דאחר קדושין קנה קנין גמור הי"מ שבא עליה לשם זנות. ביאה. אם קרשה בביאה קנאה קנין גמור ליורשה וליטמא לה ולהפרת נדריה בלא נשואה. או אירוסין עושה. ואינו יורשה ואינו מיטמא לה ואינו מפר לה אלא בשותפות האב. **קתני ביאה.** שאם מסרה אביה לביאה לשם קדושין אינו אוכל פירות נכסי מלוג שלה ולא הוי נכסי הבעל עד שנשאת, אלמא אירוסין עושה. אשארא. אכסף ושטר. אבל קדשה בביאה בעל אוכל פירות כאלו נישואה דנשואין עושה. מתקדשת בביאה. דביאתה ביאה. ומטמאה את בועלה. אם היא נדה.

עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' ה:
פ ב מיי' פ"ג מהל' אישות הלכה ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לג סעיף כ:
פא ג מיי' פ"ו מהל' אישות הל' ג ועיין במ"מ שם:
פב ד מיי' פ"ג מהל' אישות הלכה יא ופי"ז הלכות אסורי ביאה הלכה יג סמג שם ועד טוש"ע אה"ע סי' לז סעיף ג ופוש"ע חו"מ סי' שי סעיף כ:
פג ה מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ו סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ג:
פד ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' ד:
פה ז מיי' פ"ד מהלכות מוכר הלכה יט סמג עשין ח טוש"ע חו"מ סי' תכב סעיף ז:
פו ח מיי' פי"ב מהלכות אישות הלכה ג ג ופכ"ב הלכה ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן סט סעיף ג ג:
פז ט מיי' פ"ג מהלכות אישות הלכה יא טוש"ע אה"ע סימן לז סעיף ג:
פח י מיי' פ"ג מהלכות יבום הלכה ח טוש"ע שם סימן קכז סעיף ד:
פט כ מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' ה:
צ ל מיי' פ"ג מהלכות מעמאי מעכב ומשכב הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְאִם בְּשָׂדֶה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה וְהֶחֱזִיק בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ וּמֵתָ הָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁכַב עִמָּהּ לְבַדּוֹ: דברים כב כה
2. כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב אִשָּׁה בְּעֻלַת בַּעַל וְנִמְצְאוּ גַם שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל: דברים כב כב

גליון הש"ס

גם' אי נמי לכה"ג דקא קני בתולה. עיין יבמות דף נט ע"א תוס' ד"ה כל לא; תוס' ד"ה ומקבל ובו' לבתו קטנה משנשאת. עיין רמ"ה יבמות דף קט ע"ב ד"ה קטנה שהשיאה וסנהדרין דף סט ע"א ד"ה קנאה ולקמן מנ ע"ב ד"ה היא ואמינה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא (מה שמעע) תא"מ. וכ"כ ס"א אף אגן נמי תנינא: (ב) תוס' ד"ה כל וכו' קיומה מעריות וכו' וכיבוי נפיס. נ"ב וכן פיכם האלפסי בפ' הנערה: (ג) ד"ה וחייבין וכו' דהשתא מאי נ"מ: (ד) באא"ר בגרשא וחייבין עליה משום א"א. נ"ב כלומר בנקט ל"ה וכ"ה לכל עריות דדמיין לא"א:

מוסף תוספות

א. דהוכיח סופר על תחלתו. רשב"א. ב. והא דקאמר אי נמי לכהן גדול דקא קני בתולה בביאה פירוש אם יכול לקנות בתולה בגמר ביאה אבל פשיטא דבהערואה יכול לקנות. תוס' הרא"ש. ג. אפי' אם נומר כיאתו. תוס' יבמות נה: ד. והא דאמר בגמ' שהערה בה היינו שהתחיל להערות בה ופשיטא שצריך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com